

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

**Муниципальное казенное учреждение «Управление образования
Исполнительного комитета муниципального образования г.Казани**

МБОУ "Гимназия №90"

РАССМОТРЕНО
на педагогическом
совете
Протокол №1
от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО
и.о. директора
МБОУ «Гимназия № 90»

_____
Г.Х. Шафеева
№260 от «01» сентября 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета
«Родная (татарская) литература»
для обучающихся 5-9 классов, не владеющих татарским языком
(7б,в, 8б,в, 9б,в классы)

Казань 2023

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА
«РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА»
(для русскоязычных учащихся 5-9 классов)

Планируемые результаты обучения по предмету " Родная литература" на татарском языке
на ступени основного общего образования

Личностные результаты:

- воспитание российской гражданской идентичности: любовь и уважение Отечеству, чувство гордости за свою Родину, знание истории языка, культуры родного края, основ культурного наследия Татарстана, народов России и всего человечества, усвоение гуманистических и традиционных ценностей многонационального российского общества, воспитание чувства долга и ответственности перед Родиной;
- формирование целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной практики, учитывающего культурное, социальное, духовное многообразие явлений;
- формирование осознанного, уважительного и доброжелательного отношения к другому человеку, его мнению, культуре, языку, вере, гражданской позиции; культурным, языковым, религиозным ценностям народов России и всего мира;
- формирование готовности и способности обучающихся к саморазвитию и самообразованию на основе мотивации к обучению и познанию, осознанному выбору образования на базе ориентировки в мире профессий и профессиональных предпочтений с учетом познавательных интересов;
- самостоятельная организация учебной деятельности; оценивание своих учебных достижений, поведения, черт своей личности, своего эмоционального состояния; соблюдение норм поведения в социуме; владение умениями совместной деятельности в полиэтническом коллективе; оценка своей деятельности с точки зрения нравственных норм и эстетических ценностей; использование своих прав и выполнение своих обязанностей как гражданина полиэтнического, поликонфессионального государства;
- освоение социальных норм, правил поведения, ролей и форм социальной жизни в группах и сообществах; участие в школьном самоуправлении и общественной жизни в пределах возрастных компетенций с учётом религиозных, этнокультурных, социальных и экономических особенностей;
- формирование нравственных чувств и нравственного поведения, осознанного отношения к собственным поступкам;
- формирование коммуникативной компетентности в общении и сотрудничестве со сверстниками, старшими и младшими в процессе образовательной, общественной, учебно-исследовательской, творческой и других видов деятельности;
- формирование основ экологической культуры на основе признания ценности жизни во всех её проявлениях и необходимости ответственного отношения к окружающей среде;
- осознание значения семьи и общества, уважительное и заботливое отношение к членам своей семьи;
- развитие эстетического осознания через освоение художественного и культурного наследия народов Татарстана, России и всего мира.

Метапредметные результаты изучения татарской литературы в инокультурной среде:

- умение самостоятельно определять цели своего обучения, ставить и формулировать для себя новые задачи в учёбе и познавательной деятельности;
- умение самостоятельно планировать пути достижений целей; соотносить свои действия с планируемыми результатами, осуществлять контроль своей деятельности в процессе достижения результата;
- владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений и осуществления осознанного выбора в учебной и познавательной деятельности;
- умение создавать, применять и преобразовывать знаки и символы, модели и схемы для решения учебных и познавательных задач;

- умение читать и понять суть художественного произведения, осознанно использовать речевые средства в соответствии с задачей коммуникации, для выражения своих чувств, мыслей, потребностей;
- умение строить связанное речевое высказывание в зависимости от типа коммуникации и ситуации;
- формирование и развитие компетентности в области использования информационно-коммуникационных технологий.

Предметные результаты выпускников на уровне основного общего образования по татарской литературе выражается в следующем:

- понимание ключевых проблем изученных произведений татарского фольклора, фольклора народов России и всего мира; татарской классической и современной литературы, литературных взаимосвязей и взаимовлияний;
- осознанное беглое чтение текстов различных стилей и жанров; проведение смыслового анализа текста; использование различных видов чтения (ознакомительное, просмотровое, поисковое и др.);
- владение элементарной литературоведческой терминологией при обсуждении художественного произведения;
- умение пересказать содержание прозаического произведения или отрывка, используя цитаты из текста, отвечать на вопросы по прослушанному или прочитанному тексту;
- умение устанавливать связи между фольклорными и художественными произведениями разных народов на уровне тематики, проблематики, образов (по принципу сходства и различия);
- владение навыками сопоставления произведений татарской литературы с произведениями литератур других народов и этносов самостоятельно (или под руководством учителя), определяя линии сопоставления, выбирая аспект для самостоятельного анализа;
- владение монологической и диалогической речью; умение вступать в речевое общение; участвовать в диалоге (понимать точку зрения собеседника, признавать право на иное мнение); создание письменных высказываний, адекватно передающих прослушанную и прочитанную информацию;
- использование выразительных средств языка в соответствии с коммуникативной задачей, сферой и ситуацией общения; использование для решения познавательных и коммуникативных задач различных источников информации, включая энциклопедии, словари, Интернет-ресурсы и другие базы данных;
- использование приобретенных знаний и умений за рамками учебного процесса, то есть в практической деятельности и повседневной жизни.

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНАЯ (ТАТАРСКАЯ) ЛИТЕРАТУРА»

1. Борын-борын заманда. Халык авыз ижаты: фольклор жанрлары – халык әкиятләре. / В давние времена. Устное народное творчество: жанры фольклора – народные сказки.

Устное народное творчество – духовное наследие народов. Изображение в них национального колорита, менталитета народов. Система образов в произведениях устного народного творчества. Поэтические особенности произведений фольклора: сравнения, олицетворения, метафоричность, аллегоричность. Сказки, их виды. Герои сказок. Поэтические особенности народных сказок. Отражение психологии и идеалов народов в сказках. Татарские народные сказки «Ак бүре» / «Белый волк», «Башмак», «Абзар ясаучы төлке» / «Лисица-мастераца», «Өч кыз» / «Три сестры» и др.

2. Әдәби әкиятләр. / Литературные сказки.

Созвучность и различия татарского народного устного творчества и фольклора других народов. Связь татарской литературы с фольклором. Изучение сказки К. Насыри «Патша белән карт» / «Падишах и старик». Усвоение термина «литературный герой».

Художественный вымысел литературной сказки Г. Тукая «Су анасы» / «Водяная»).

Картина Б. Альменова «Водяная». Работа над отрывком поэмы-сказки. Связь татарской литературы с фольклором.» Кукольный театр «Экият».

3. Мәғрифәт баскычлары. / Система образования у татар.

Медресе «Мухаммадия», Казанская учительская школа, Казанский университет. Ознакомление с художественным произведением «Мөгаллим» / «Учитель» Г. Исхаки.

Авторский идеал в произведении. Лирический герой и мечты поэта Дардеменда в стихотворении «Кил, өйрэн» / «Иди, научись» Содержание лирического текста, символические образы. Жизнь и творчество Дардеменда.

4. Балачак. / Детство.

Г. Тукай. Автобиографическая повесть «Исемдә калганнар» / «Оставшиеся в памяти». Анализ образа повествователя: маленький Апуш и поэт Габдулла. Содержание произведения. Отражение образа Тукая в изобразительном искусстве и литературе. Ознакомление с картиной Х. Казакова «Кечкенә Апуш» / «Маленький Апуш», рассказом Р. Батуллы «Тукай-Апуш», путешествие в музей Г. Тукая в деревне Кырлай Арского района РТ.

Современная детская периодическая печать – журнал «Салават күпере» / «Радуга».

5. Туган ил өчен! / За Родину!

Жизнь и творчество М. Джалиля. Изучение стихотворения «Сагыну» / «Тоска», «Соңгы жыр» / «Последняя песня», либретто «Алтынчәч» / «Золотовалосая» (фрагментарно).

Искусствоведческие термины: либретто, опера, ария.

Жизнь и творчество Ф. Карима. Изображение поэтом суровых условий войны в стихотворениях «Кыр казы» / «Дикая гусь»

6. Бәхет кайда була? / Где живет счастье?

Жизнь и творчество Н. Давли. Изучение его стихотворений «Бәхет кайда була?» / «Где живет счастье?».

Жизнь и творчество Ф. Хусни. Усвоение сюжета рассказа «Чыбыркы» / «Кнут» Ф. Хусни. Олицетворение, метафоричность, символический подтекст произведения, тема и идея.

7. Кеше – табигать баласы. / Человек – частица природы.

Жизнь и творчество М. Агъямова. Эстетический идеал поэта в стихотворении «Матурлык минем белән» / «Красота всегда со мной».

8. Юмор.

Изучение рассказов «Пирамида» Л. Лерона, «Зульфия + я» А. Гимадиева. Приемы комического в рассказах.

Повторение и обобщение материала 5 класса.

9. Мифтан – чынбарлыкка. / От мифа к реальности.

Повторение сказок, пословиц, загадок. Происхождение мифов, их классификация. Работа со схемой. Мифы разных народов: «Шүрәле» / «Шурале», «Су иясе» / «Водяная», «Өй иясе» / «Домовой», «Дедал и Икар», «Албасты» / «Демон». Пьеса «Албасты» / «Демон» Р. Батуллы.

Пословицы и поговорки. Отражение в них народной психологии и идеалов.

10. Милли моңнар. / Народные мелодии.

Народные песни. Их виды: исторические песни, обрядовые песни, игровые песни и др. Историическая песня «Көзге ачы жилләрдә» / «Осенние холодные ветра», игровая песня «Кария - Закария». Ритм, рифма игровых песен.

Песенное сопровождение праздников «Каравон» (русский), «Сумбеля» (татарской), «Чуклеме» (чувацкий) и др.

Стихотворения «Туган тел» / «Родной язык», «Туган авыл» / «Родная деревня» Г. Тукая. Роль мотивов народных песен.

Изучение Государственного Гимна Республики Татарстан.

11. Кеше кадере. / Ценность человека.

Изучение стихотворения «Өч матур сүз» / «Три прекрасных слова» Н. Исанбет, стихотворения «Ана» / «Мать» М. Гафури. Изучение поэмы-сказки «Шүрәле» / «Шурале» Г. Тукая. Идеино-эстетический идеал автора, мифологический сюжет произведения. Изображение природы Заказанья, людей, живущих на лоне природы, их образа жизни, быта.

Сценическая жизнь поэмы-сказки. Балет по поэме «Шурале» Г. Тукая (композитор Ф. Яруллин).

Творчество М. Джалиля. Изучение стихотворения из цикла «Моабитские тетради»: «Чәчәкләр» / «Цветы», «Тик булса иде ирек» / «Была бы свобода». Надежда поэта.

Жизнь и творчество А. Еники. Тема родной земли в рассказе «Туган туфрак» / «Родная земля». Замысел автора. Образ главной героини Клары. Образ старика, хранителя ценностей прошлого.

12. Кыш – табигать могжизасы. / Чудо природы – зима.

Творческое наследие Г. Ибрагимова. Ознакомление с его рассказом-описанием «Кар ява» / «Снег идет».

Бережное отношение к природе в стихотворениях «Кызыклы хэл» / «Интересный случай» К. Наджи, «Чыршы күлмәкләре» / «Платья ёлки» М. Файзуллиной, «Нәни чыршы» / «Маленькая ёлка» Р. Валиевой.

Творчество Т. Миннуллина. Ознакомление с пьесой «Акбай һәм Кыш бабай» / «Акбай и Дед Мороз». Особенности конфликта.

Повторение пройденного.

13. Аң-белем. / Образование и просвещение.

Научное и литературное творчество Каюма Насыри(1825-1902). Его деятельность по изучению фольклора, этнографии, литературы, истории татар. Фантастический сюжет повести К.Насыри «Әбүгалисина» / «Авиценна». Отражение просветительских идеалов автора.

Музей К. Насыри в деревне Ачасыр Зеленодольского района РТ.

Г. Зайнашевой «Кем булырга?» / «Кем быть?».

Изучение рассказа «Сәйдәшнең яшьлеге» / «Молодость Сайдаша» М. Латифуллина.

Творчество А. Алиша. Ознакомление с его рассказом «Әни ялга киткәч» / «Когда мама уехала отдыхать».

Творчество Ф. Яруллина. Изучение рассказа «Кояштагы тап» / «Пятно на солнце».

Творчество Р. Файзуллина. Тема матери в литературе. Стихотворение «Бердәнбер» / «Единственная».

Повторение пройденного материала.

14. Дуслык кадере. / Цена дружбы.

Жизнь и творчество Дардеменда. Рассказ «Ике туган» / «Два брата». Содержание текста, Роль образов природы.

Жизнь и творчество Х. Такташа. Ознакомление с произведением «Мокамай». Эстетический идеал поэта. Цена дружбы.

Многогранная деятельность Р. Хариса. Ознакомление с пьесой «Серле алан» / «Секретная поляна».

Ознакомление со стихотворениями «Дуслык балы» / «Мед дружбы» Ш. Галиева, «Дуслык, чын дуслык» / «Дружба, настоящая дружба» Э. Шарифуллиной. Взаимоотношения между людьми.

15. Сатира.

Творчество Ф. Шафигуллина. Ознакомление с его произведениями «Ике тиен акча» / «Две копейки», «Акбай һәм Карабай» / «Акбай и Карабай». Сатирический стиль в произведениях Ф.Шафигуллина.

16. Ел фасыллары. / Времена года.

Жизнь и творчество Г. Баширова. Изучение отрывка из повести «Туган ягым – яшел бишек» / «Родная сторона – колыбель моя»: «Язгы сабан туйлары» / «Весенние сабантуи».

Повторение и обобщение изученного в 6 классе.

17. Халык хаклы. / Народ правдив.

Повторение ранее изученных жанров фольклора. Работа со схемой. Народная жизнь и быт в обрядовом фольклоре. Семейные (рождение ребёнка, свадьба и др.) и календарные обряды. Трансформация обрядов в письменной литературе (Ф. Бурнаш «Яшь йөрәкләр» / «Молодые сердца» (драма).

Байты, их поэтические особенности («Сак-Сок»/ «Сак-Сук»), мунаджаты («Илемне онытмам» / «Не забуду Родину»).

Отражение фольклорных мотивов в творчестве Г.Тукая («Милли моңнар» / «Национальные напевы»)

18. Аксакаллар сүзе. / Слово мудрецов.

Творчество Ф. Амирхана. Связь татарской литературы с фольклором и мифологией. Ф.Амирхан «Ай өстендә Зөһрә кыз» / «Зухра на Луне». Система образов в сказке, символические образы. Авторский комментарий происходящих событий.

Творчество Г. Ибрагимова. Изображение народной жизни («Алмачуар» / «Чубарый»). Система образов в произведении, образ Алмачуара. Любовь Закира к лошади.

Национальная одежда, предметы обихода.

Р.Миннуллин «Килен төшкәндә» / «Встреча невесты».

Деятельность композитора Р. Яхина.

Изучение стихотворения Х. Мударрисовой «Көмеш дага» / «Серебряная подкова».

19. Ил язмышы ышанычлы кулларда. / Судьба страны в надёжных руках.

Ознакомление со стихотворением «Ил язмышы – ир язмышы» / «Судьба родины – судьба мужчины» А. Маликова, стихотворением в прозе «Сагыну» / «Тоска» Г. Кутуя.

Жизнь и творчество С. Хакима. Поэма «Бакчачылар» / «Садоводы». Творчество Р. Тухватуллина. Фрагментарное изучение его повести «Жиләкле аланнар» / «Ягодные поляны». Сюжетная линия. Ностальгия по детству, по прошлому. Мальчик-рассказчик и совпадающий с автором повествователь.

Творчество М. Магдиева. Ознакомление с повестью «Без – кырык беренче ел балалары» / «Мы – дети сорок первого года». Лиризм. Судьба детей сурового военного времени.

20. Заман герою. / Герой своего времени.

Творчество Назипа Думави. Изображение пейзажа в стихотворении «Беренче кар» / «Первый снег».

Жизнь и творчество Хади Такташа. Поэтические особенности поэмы «Алсу». Приемы повторений, рефренов в поэме.

Жизненный и творческий путь Хасана Туфана. «Агыла да болыт агыла» / «Плывут и плывут облака», «Тамчылар ни диләр?» / «О чём рассказывают капли?».

Дом-музей Х. Туфана в родной деревне Старокарметово Аксубаевского района РТ.

Гурий Тавлин. «Кояш болытка кәргәндә» / «Когда тучи заслоняют солнце».

Повторение.

21. Туган ил темасы. / Тема Родины.

Жизненный и творческий путь А.Гилязева. Возвращение татарской литературы к национальным художественным традициям: повесть «Өч аршын жир» / «Три аршина земли» (отрывок). Художественное осмысление национальных черт характера человека, находящегося вдали от Родины.

Жизнь и творчество И. Юзеева. Драматическое произведение «Ак калфагым төшердем кулдан» / «Выронили белый калфак из рук». Социально-этическая проблематика в произведении. Изображение человека на чужой земле. Авторские ремарки. Образы, символы.

Творчество поэта ФаннураСафина. Изучение стихотворения «Туган жиремә» / «Родной земле». Лирические произведения о родине, родной природе как выражение поэтического восприятия окружающего мира и осмысление собственного мироощущения, настроения.

Творчество М. Галиева. Фрагментарное ознакомление с повестью «Нигез» / «Родной очаг». Отражение в повести трудностей военного времени. Нравственная стойкость, чувствособственного достоинства, свойственные героям.

22. Яхшылык жинә. / Добро побеждает.

Жизнь и творчество Ф. Хусни Осмысление ребёнком событий войны в рассказе «Сөйләнмәгән хикәя» / «Нерассказанная история».

Жизнь и творчество Р. Хафизовой. Психология детей военных лет в рассказе «Эти кайткан кән» / «В день возвращения отца» Р.Хафизовой.

Творчество Ф.Яруллина. Своеобразное раскрытие проблем дружбы и ответственности человека за свои поступки в рассказе «Ак тәнбоек» / «Белый лотос» Ф.Яруллина.

Творчество Р.Корбана. Проблема взаимоотношений человека и природы в стихотворении «Ярдәм итик» / «Давайте, поможем».

Своеобразие изображения детской психологии в рассказе «Биш «икеле»» / «Пять «двоек» Р. Галиуллина.

23. Табигатькә табиб кирәк. / Природе нужен доктор.

М.Аглиямов. «Каеннар булсаң иде» / «Как березы»

24. Узганнар турында хәтерләү. / Память о прошлом.

Предания «Сихерче кыз» / «Колдунья» (Татарское народное предание) «Гали тугае» / «Пойма имени Гали» (Татарское народное предание) «Моргана» (Средневековое европейское предание) и др.; Трансформация преданий в литературе: А. Еники «Курай» / «Курай», Ф. Яруллин «Моңлы курай» / «Напевы курая».

Информация о национальных музыкальных инструментах.

25. Тарих эзләре. / Следы в истории.

Путевые заметки. Ознакомление учащихся с содержанием рисале «Ибн Фадланның 921-922 елларда Болгар дәүләтенә сәфәре вакытында язылган сәяхәтнамәсе» / «Повествование о

путешествии Ахмеда Ибн Фадлана, написанное во время поездки в 921-922 годах в Булгарское государство»).

Жизнь и творчество Ф. Карими. Фрагментарное ознакомление с путевыми заметками «Ауропага сяхэт» / «Путешествие в Европу».

Творчество М. Юнуса. Интерпретация исторических событий в рассказе «Су» / «Вода».

Творчество Г. Тукая. Воспевание родной земли в стихотворении «Пар ат» / «Пара лошадей». Сказочное воссоздание поездки в Казань. Лексические и фонетические средства художественной речи.

Творческое наследие художника и скульптора Б. Урманче. «Триптих».

Творчество Н. Назми. Чтение отрывка из повести «Агыйделдә – ак пароход» / «Белый пароход на реке Белой».

Повторение.

26. Онытылмас еллар. / Незабываемые годы.

Взаимосвязь музыки и литературы. Изучение песен военных лет: Р. Ахметзянов «Солдатлар»/ «Солдаты», «Герман көе»/ «Германская мелодия».

Жизнь и творчество Ф. Карима. Изучение произведений поэта «Ант»/ «Клятва», «Кыңгыраулы яшел гармун»/ «Зеленая гармонь с колокольчиком», «Сибәли дә сибәли» / «Моросит и моросит». Патриотизм в поэзии периода Великой Отечественной войны. Картины природы, их роль в усилении психологизма.

Творчество Т. Миңнуллина. Образ поэта М.Джалиля в драме «Моңлы бер жыр» / «У совести вариантов нет» (отрывок). Память о М.Джалиле. Памятник поэту в Казани и барельеф его соратникам.

Чтение писем военных лет. Военная тематика в литературе разных народов.

Творчество башкирского поэта М. Карима. Память о войне в стихотворении «Билгесез солдат»/ «Неизвестный солдат».

27. Иргә олыгайганнар. / Повзрослевшие рано.

Творчество К. Булатовой. Изображение судеб детей военных лет в стихотворении «Башым иям»/ «Преклоняю голову» К. Булатовой.

Изображение памяти военных лет в стихотворении «Жиңу көне» / «День победы» Н. Ахмадиева, «Тулганай»/«Щенок Тулганай» Ф. Сафина. Изображение патриотических чувств в стихотворении «Ватаным»/ «Родина» Р. Валиева.

Повторение.

28. Әдәбиятта аналар образы. / Образ матерей в литературе.

Жизнь и творчество Ш. Камала. Анализ новеллы «Буранда»/ «В метель». Эмоциональная насыщенность текста: средства и приемы. Особенности композиции.

Творчество И. Салахова. Изображение судеб людей, попавших в сталинские репрессии: отрывок из цикла «Колыма хикәяләре» / «Колымские рассказы»: «Ана тавышы» / «Зов матери».

Жизнь и творчество С. Хакима. Образ родного края, материнской души в стихотворении «Әнкәй» / «Мамочка», сокровенные пожелания в стихотворении «Жырларымда телим...»/ «Желаю в песнях...». Лиризм и социально-философское осмысление национальных историко-культурных традиций в творчестве поэтов старшего поколения. Стихотворения «Әнкәй» / «Мамочка» Р. Миннуллина, «Су буеннан әнкәй кайтып килә»/«Мама возвращается с реки» М. Галиева.

Жизнь и творчество Ш. Хусаинова. Социально-этическая проблематика в драме «Әни килде» / «Мама приехала» Ш. Хусаинова. Формирование «критического направления» в прозе и драматургии.

Творчество Ф. Садриева. Нравственная проблематика: отрывок из романа «Таң жиле» / «Утренний ветер». Образ Нуриасмы.

Проектная работа «Моя любимая мама».

Повторение.

29. Юмор.

Жизнь и творчество Г. Камала. Конфликт в комедии Г. Камала «Банкрот». Просветительские идеи, комические средства.

Жизнь и творчество Г. Афзала. Особенности писательской карьеры в рассказе «Юл газабы» / «Страдания в пути». Особенности комического в стихотворении Г. Афзала «Тәвәккәл әби» / «Решительная бабушка».

Повторение.

30. Татар халкының сөекләре. / Любимцы татарского народа.

Жизнь и творчество Р. Хариса. Величие души человека, философский подтекст стихотворения «Ике гөл»/ «Два цветка» и поэмы «Гармунчы»/ «Гармонист».

Жизнь и творчество Зульфата. Лирический герой стихотворений «Шигырем ачык» / «Стихотворение открыто», «Шундый чагы эле жанымның» / «Такое состояние моей души».

Творчество Р. Батуллы. Своеобразие образа легендарного танцора Рудольфа Нуриева в произведении «Бию» / «Танец» (отрывок).

31. Жанлы табигать. / Природа одушевленная.

Жизнь и творчество А. Халима. Изображение суровых военных лет и судеб детей в повести «Өч аяклы ат» / «Трёхногая кобыла».

Жизнь и творчество Г. Хасанова. Описание явлений природы в рассказе «Беренче күк күкрәү» / «Первый гром».

Творчество К. Каримова. Реалистическая основа истории в рассказе «Тимергали бабай хикәйте» / «Рассказ Тимергали бабай».

Информация о детском журнале «Ялкын».

Обобщение пройденного материала в 8 классе.

32. Сүз көче. / Сила слова.

Краткое содержание, проблематика, основные герои и художественные особенности дастана «Идегей» (в сокращении).

Тема для обсуждения. Герои эпоса: национальные и общечеловеческие черты.

Поэма Кул Гали «Кыйссаи Йосыф» / «Сказание о Йусуфе» - письменный памятник Булгаро-татарской литературы (XII- первая пол. XIII вв.) Воспевание мудрости, красоты, величия чувств человека.

33. Урта гасыр татар әдәбиятында мәхәббәт сюжетлары. / Любовные сюжеты в средневековой татарской литературе.

Тюрко-татарская литература: основные представители. Творчество Саифа Сараи.

34. Татар әдәбиятында хатын-кыз образлары. / Женские образы в татарской литературе.

Обзор: поэма Г. Кандалый «Сәхипжәмалга» / «Сахибзамалу», стихотворение Г. Тукая «Татар кызларына»/ «Татарским девушкам», повесть Ф.Амирхана «Хәят» / «Хаят», А. Гиляева «Жомга көн, кич белән» / «В пятницу, вечером...», рассказ Р. Мингалима «Сап-сары көзләр» / «Золотая осень». Трансформация идейно-эстетического идеала.

35. Татар әдәбиятында лирик башлангыч. / Лирическое начало в татарской литературе.

Татарская поэзия: пейзажная лирика (Р.Зайдулла. «Буран» / «Буря»), гражданская лирика философская лирика М. Мирза. Робагылар. «Карыйм да бу дөнъяның дүрт ягына... » / Рубай. «Гляжу я на четыре стороны этого мира»); любовная лирика Р. Ахметзянов. «Сандугач керде күңелгә» / «Душа поет»).

36. «Театр элгечтән башлана». / «Театр начинается с вешалки».

Жизнь и творчество Г. Камала - одного из основоположников татарской реалистической драматургии. Основные конфликты в комедии Г. Камала «Беренче театр» / «Первый театр». Просветительские идеи, комические средства.

37. Татар әдәбиятында табиб образлары. / Образы «целителей» в татарской литературе.

Жизнь и творчество Г.Апсалямова «Ак чәчәкләр» / «Белые цветы». Содержание текста. Приемы раскрытия образов врачей.

38. Укытучы – горур яңгырый! / Учитель – звучит гордо!

Творчество М. Магдеева. Фрагментарное изучение романа «Фронтвиклар» / «Фронтвики». Лиризм и орнаментализм в татарской прозе. Лирические отступления. Система образов.

Ознакомление со стихотворениями о наставниках и учителях «Укытучы» / «Учитель» Р. Гаташа, «Укытучым» / «Мой учитель»

39. Һөнәрләр күп алар. / Изобилие профессий.

Изучение отрывка из повести Х. Сарьяна «Әткәм һөнәре» / «Отцовская профессия». Авторская позиция и особенность изображения главного героя.

Жизнь и творчество Г. Ахунова. Фрагментарное изучение романа «Хэзинә» / «Клад». Основное содержание романа. Реалистичное изображение темы нефти и нефтяников.

Жизнь и творчество И. Юзеева. Фрагментарное изучение поэмы «Таныш моңнар» / «Знакомые напевы». Образы молодого поколения, совместимость выбора профессии с идеалами молодой девушки.

Жизнь и творчество М. Маликовой. Изучение отрывка из повести «Казан каласы – таш кала» / «Казань – город белокаменный». Особенности профессиональной подготовки градостроителей.

Повторение и обобщение изученного в 9 классе.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

7 КЛАСС

№	Наименование темы урока	Количество часов			Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
		всего	контроль ные	практи ческие	
1	Халык хаклы. / Народ правдив	6			http://xn--80aab5b.xn--plai
2	Аксакаллар сүзе. / Слово мудрецов.	7			http://tatarschool.ru/
3	Ил язмышы ышанычлы кулларда. / Судьба страны в надёжных руках.	5			https://anatele.ef.com/
4	Заман герое. / Герой своего времени.	5			http://www.tatarmultfilm.ru/
5	Туган ил темасы. / Тема Родины.	4			https://kitap.tatar.ru/ru/
6	Яхшылык жиңә. / Добро побеждает.	6			http://tatarschool.ru/media
7	Табигатькә табиб кирәк. / Природе нужен доктор.	1			https://shayantv.ru/
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34	0	0	

8 КЛАСС

№	Наименование темы урока	Количество часов			Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
		всего	контроль ные	практи ческие	
1	Узганнар турында хәтерләү. Память о прошлом.	4			http://xn--80aab5b.xn--

					plai
2	Тарих эзлэре. Следы в истории.	7			http://tatarschool.ru/
3	Онытылмас еллар. Незабываемые годы.	5			https://anatele.ef.com/
4	Иртэ олыгайганнар. Повзрослевшие рано.	2			http://www.tatarmultfilm.ru/
5	Әдәбиятта аналар образы. / Образ матерей в литературе.	4			https://kitap.tatar.ru/ru/
6	Юмор. Юмор	3			http://tatarschool.ru/media
7	Татар халкының сөеклеләре. Любимцы татарского народа.	3			https://shayantv.ru/
8	Жанлы табигать. Природа одушевленная.	6			https://shayantv.ru/
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34		0	0

9 КЛАСС

№	Наименование темы урока	Количество часов			Электронные (цифровые) образовательные ресурсы
		всего	контрольн ые	практи ческие	
1	Сила слова	4			http://xn--80aab5b.xn--plai
2	Любовные сюжеты в средневековой татарской литературе	2			http://tatarschool.ru/
3	Женские образы в татарской литературе	8			https://anatele.ef.com/
4	Лирическое начало в татарской литературе	4			http://www.tatarmultfilm.ru/
5	«Театр начинается с вешалки»	2			https://kitap.tatar.ru/ru/
6	Образы «целителей» в татарской литературе	3			http://tatarschool.ru/media
7	Учитель – это звучит гордо!	4			https://shayantv.ru/
8	Изобилие профессий	7			https://kitap.tatar.ru/ru/
	ОБЩЕЕ КОЛИЧЕСТВО ЧАСОВ ПО ПРОГРАММЕ	34		0	0

ПОУРОЧНОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

7 КЛАСС

№	Дәрес темасы Тема урока.	Планлаштырылган нәтижеләр / Планируемые результаты.			Контроль төре Виды контроля
		Шәкси нәтижеләр/ Личностные	Метапредмет нәтижеләре/ Метапредметные	Предмет нәтижеләре/ Предметные	
Халык хаклы - 6 сәгать Народ правдив-6 часов					
1	Йола фольклоры./ Народная жизнь и быт в обрядовом фольклоре.	Йолалар турындагы әсәрләр белән кызыксыну булдыру, сөйләмне алар ярдәмендә баету мөмкинлеген аңлау	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең эчтәлеген , текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;	Йола фольклоры турында теорияне белү. Халкыбыз йолаларына гомуми күзәтү	Ответы на вопросы
2	Гаилә йолалары. Бәби туе. Туй. / Семейные (рождение ребёнка, свадьба и др.) и календарные обряды.	Татар халык йолаларына, бәйрәмнәренә, халкыбызның үткәннә кызыксыну булдыру	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең эчтәлеген , текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;	Йола фольклоры турында белешмә бирү; йолаларның төрләрен өйрәнү .Халкыбыз йолаларына кызыксыну уяту	Ответы на вопросы
3	Фәтхи	Горөф-гадәт, йолаларга	материалларны таба һәм тиешле	Язучының тормыш юлы	За выполнение

	Бурнаш ижаты. “Яшь йөрәкләр” драмасы./ Ф. Бурнаш «Молодые сердца» (драма).	ихтирам тәрбияләү, аларны саклау; жыр-моңнарыбызга карата кызыксыну булдыру	урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең әчтәлеген , текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;	һәм ижаты турында белешмә бирү, “Яшь йөрәкләр” әсәрен өйрәнү	домашнего задания
4	“Сак-Сок” бәете. / Байты, их поэтические особенности («Сак-Сок»/ «Сак-Сук»)	Борынгыдан килгән халык ижатына хөрмәт һәм халык педагогикасы ярдәмендә ата-анага ихтирам, ярату хисләре тәрбияләү	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең әчтәлеген , текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;	Халык авыз ижатын тарих белән бәйләп өйрәтү Бәетләр турында белешмә бирү, “Сак-Сок ” бәетен өйрәнү	Ответы на вопросы
5	Мөнәжәтләр “Туган ил исемнән китмәс”./ Мунаджаты «Не забуду Родину»	Халык авыз ижаты белән кызыксыну булдыру һәм туган илгә мэхәббәт хисләре тәрбияләү	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең әчтәлеген , текстка якын итеп, кыскача сайлап сөйли белү;	Мөнәжәтләр турында белешмә бирү, “Туган ил исемнән китмәс” шигырен өйрәнү	Ответы на вопросы
6	Габдулла Тукай	Татар халкының бөек	материалларны таба һәм тиешле	Шагыйрь яшәгән чор	За выполнение

	ижаты. “Милли моңнар” шигыре./ Отражение фольклорных мотивов в творчестве Г.Тукая («Милли моңнар» / «Национальные напевы»	әдипләре ижатын өйрәнү аша тормышка караш булдыру	урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау (тулы текст, өзек, иллюстрация, схема); бер мәгълүматны икенче төрле итеп үзгәртә алу (план төзү, таблица,схема); укылган әсәрнең әчтәлеген , текстка яқын итеп, қысқача сайлап сөйли белү;	турында тарихи белешмә бирү .Шагыйрьнең тормыш юлы һәм ижаты турында өстәмә мәгълүмат бирү, “Милли моңнар” әсәрен өйрәнү	домашнего задания
Аксақаллар сүзе – 7 сәгать Слово мудрецов-7 часов					
7-8	Фатих Әмирхан ижаты. “Ай өстендә Зөһрә қыз” әқияте. Әдәбиятта фольклоризм. / Ф.Амирхан «Зухра на Луне». Система образв в сказке, символические образы. Авторский комментарий происходящих событий.	Яқыннарыңа, туганнарыңа ихтирам хисләре, мәрхәмәтлелек тәрбияләү	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чығару; башқаларның фикерләрен тыңлыый белү, әңгәмәдә катнашу; башқаларның жавапларын бәяләү	Әдәбиятта фольклоризм турында теоретик төшенчә формалаштыру. Язучының тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Ай өстендә Зөһрә қыз ” әсәрен өйрәнү	индивидуальные задания учащимся
9	Г.Ибраһимов ижаты. “Алмачуар” хикәясе. / Творчество Ибрагимова. Изображение	Гаделлек, кешелеклелек сыйфатлары, хайваннарға карата мәхәббәт, миһербанлык хисләре тәрбияләү әсәр аша, татар халқының милли бәйрәмнәрен, йолаларын сақлап калуның	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чығару; башқаларның фикерләрен тыңлыый белү, әңгәмәдә катнашу; башқаларның жавапларын бәяләү	Язучы яшәгән чорға бәя бирү .Г.Ибраһимовның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә; “Алмачуар ” әсәрен өйрәнү	фронтальный опрос

	народной жизни «Чубарый». Система образов в произведении, образ Алмачуара. Любовь Закира к лошади.	Һәм дэвам итүнең әһәмиятен аңлату			
10	Татар халкының милли киёмнәре һәм бизәнү әйберләре./ Национальная одежда, предметы обихода.	Милләтебезнең рухи мирасына ихтирам хисләре тәрбияләү	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясай алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Милли сәнгать эсәрләре турында төшенчә бирү. Татар халкының милли киёмнәре (түбәтәй, калфак, читек) һәм бизәнү әйберләре (беләзек, чулпы, изү) белән таныштыру	Групповые задания
11	Роберт Миннуллин ижаты. “Килен төшкәндә” шигыре. / Р.Миннуллин «Встреча невесты».	Горелф-гадәтләргә, халкыбыз йолаларына ихтирам тәрбияләү	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау	Шагыйрьнең тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә, “Килен төшкәндә ” эсәрен өйрәнү	индивидуальные задания учащимся
12	Рәстәм Яхин ижаты. /Деятельность композитора Р. Яхина.	Музыка эсәрләре аша туган илгә, туган жиргә мөхәббәт һәм ихтирам тәрбияләү	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау	Композитор Рәстәм Яхинның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, җырларын тыңлау	фронтальный опрос
13	Халисә Мөдәррисова ижаты. “Көмеш дага” шигыре./ Изучение стихотворения Х. Мударрисовой	Халкыбызның йолаларына кызыксыну булдыру, үткәннәребезгә ихтирам хисләре тәрбияләү	материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау	Шагыйрьнең тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә; “Көмеш дага” эсәрен өйрәнү	индивидуальные задания учащимся

	«Серебряная подкова».				
Ил язмышы ышанычлы кулларда- 5 сәгать Судьба страны в надёжных руках-5 часов					
14	Ә.Маликовның «Ил язмышы – ир язмышы» шигыре./ А. Маликов «Судьба родины – судьба мужчины»	Туган илгә, халкыбыз батырлыгына ихтирам хисләре тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү.	Бөек Ватан сугышы чоры турында тарихи белешмә.Ә.Маликовның «Ил язмышы – ир язмышы» шигыре белән танышу	Групповые задания
15	Гадел Кутуй ижаты.“Сагыну” нәсере. Нәсер, инверсия./ Стихотворение в прозе А. Кутуя. «Госка» . Инверсия.	Туган илгә, халкыбыз батырлыгына ихтирам хисләре тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Бөек Ватан сугышы чоры турында тарихи белешмә.Язучының тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә, “Сагыну” нәсерен өйрәнү; нәсер һәм инверсия турында төшенчә бирү	индивидуальные задания учащимся
16	Сибгат Хәким ижаты. “Бакчачылар” поэмасы./ Жизнь и творчество С. Хакима. Поэма «Садоводы».	Хезмәт кешесенә карата ихтирам тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Шагыйрьнең тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә, “Бакчачылар” поэмасын өйрәнү	фронтальный опрос
17	Рафаил Төхвәтуллин ижаты. “Жиләкле аланнар” повесте./	Өлкән буынга ихтирам, туган жиргә мэхәббәт тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән	Рафаил Төхфәтуллин ижаты белән танышу, “Жиләкле аланнар” повестен уку	Групповые задания

	Творчество Р.Тухватуллина, повесть “Ягодные поляны”		чыганақлардан тупмый белу		
18	Мөхәммәт Мәһдиев иҗаты. “Без — кырык беренче ел балалары” повесте. / Творчество М.Махдиева, повесть “мы дети сорок первого года”	Сугыш авырлығын үз жылкәләрендә күтәргән яшь буынга, шул чор кешеләренә ихтирам тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белу ;үзенә кирәкле мәғлүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан тупмый белу	Мөхәммәт Мәһдиевның тормыш юлы, иҗаты турында мәғлүмат, “Без – кырык беренче ел балалары” повестеннан өзек белән танышу	индивидуальные задания учащимся
Заман героe- 5 сәгатъ Герой своего времени-5 часов					
19	Нәҗип Думави иҗаты. “Беренче кар ” шигыре ./ Творчество Н.Думави, стихотворение «первый снег»	Кеше өчен балачак хатирәләренәң иң саф хисләр булуын аңлату .Әхлак (кешелеклелек юмартлык) хисләре тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белу ;үзенә кирәкле мәғлүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан тупмый белу	Н.Думави турында мәғлүмат, балачак хатирәсе турында шигырьне уку; сөйләм телен үстерү	индивидуальные задания учащимся
20	Һади Такташ иҗаты. “Алсу” поэмасы. Рефрен, кабатлау./ Жизнь и творчество Хади Такташа. Поэма “Алсу” . Рефрен, повторение.	Татар шигъриятенә мэхәббәт уяту. Тормышта максатка ирешү юллары, бәхетле булу турында тәрбия.	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белу ;үзенә кирәкле мәғлүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан тупмый белу	1920 – 1930 еллар турында тарихи мәғлүмат. “Алсу” поэмасы белән танышу. Рефрен һәм кабатлау турындагы теоретик төшенчәләрне үзләштерү.	фронтальный опрос

21	Хэсэн Туфан ижаты. "Агыла да болыт агыла», «Тамчылар ни дилэр? шигыре ./ Жизнь и творчество Хасана Туфана, стихи “Плывут облака”, “О чем говорят капли”	Туган илне сагыну хислэрен аңларга өйрөтү. Хислэр аша бирергә телэгән фикерне ачыклау, якыннарыңа мэхэббәт хислэре тәрбияләү	Катлаулы текст белән эшләү, иң әһәмиятлесен таба белергә өйрәнү, план төзи белү.	Хэсэн Туфанның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә, “Агыла да болыт агыла” шигырен өйрәнү. Хафиз строфасы турында теоретик төшенчә	индивидуальные задания учащимся
22	Г.Тавлинның «Кояш болытка кергәндә» / Произведение Г.Тавлина “Солнце прячется за облака”	Хислэр аша бирергә телэгән фикерне ачыклау, якыннарыңа мэхэббәт хислэре тәрбияләү	Катлаулы текст белән эшләү, иң әһәмиятлесен таба белергә өйрәнү, план төзи белү.	Г.Тавлинның «Кояш болытка кергәндә» әсәре эчтәлегә белән танышу	индивидуальные задания учащимся
23	Кабатлау дәресе. / У рок повторение.	Халкыбызның үткәнәнә, тарихына аңлы караш булдыру, укучыларда шәфкатьлелек, миһербанлылык хислэре тәрбияләү	Белем нәрне гомумиләш терә, кирәк ситуациядә куллана белү	Нәжип Думави, Һади Такташ, Хэсэн Туфан, тормышлары, ижатлары турында белгәннәрне ныгыту, әсәрләрән хәтердә калдыру	фронтальный опрос
Ватан темасы - 4 сәгать Тема Родины-4 часа.					
24	Аяз Гыйләжев ижаты. “Өч аршын жир” повесте. / Творчество А.Гилязова,	Геройларның яшәү кыйбласы аша нәтижәләр ясау һәм рухи сәламәтлек тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Аяз Гыйләжев ижаты белән танышу, “Өч аршын жир” повестеннан өзекләр уку. Тест сорауларына җаваплар бирү.	Групповые задания

	повесть “Три аршина земли”				
25	Илдар Юзеев “Ак калфагым төшердем кулдан...” драмасы. Ремарка-/ Драма И.Юзеева “Уронил я белый калфак...” Ремарк.	Туган жирнең изге булуын төшендерү, аның кадерен белергә өйрәтү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Әдәбият теориясе – ремарка турында төшенчә Илдар Юзеевның тормыш юлы, ижаты белән таныштыру; “Ак калфагым төшердем кулдан...” драмасын укып нәтижә ясау	индивидуальные задания учащимся
26	Марсель Галиев ижаты. “Нигез” повесте . / Творчество М.Галиева, повесть “Основа”	Тарихи үткәнебезгә ихтирам, туган жиргә мэхәббәт тәрбияләү	Катлаулы текст белән эшләү, иң әһәмиятлесен таба белергә өйрәнү, план төзи белү.	Марсель Галиев ижаты белән танышу, “Нигез” повестен уку. Повесть турында төшенчә	фронтальный опрос
27	Фәннур Сафин ижаты. "Туган жиремә".- Жизнь и творчество Ф.Сафина, произведение “Родной земле”	Туган жиргә, милләттәшләре безгә ихтирам хисләре тәрбияләү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Туган жирне ярату, туган як кадере, милләт язмышы, чит илләрдәге милләттәшләребез турында аңлап калу	
Яхшылык жиңә - 7 сәгать Добро побеждает-7 часов					
28	Фатих Хәсни ижаты. “Сөйләнмәгән	Жаваплылык хисе, һәр эшне ахырына кадәр җиткерә белү теләге тәрбияләү	Укыганны гомумиләштерә, нәтижә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү	Фатих Хәснинең тормышы һәм ижаты турында белемнәрне үзләштерү,	Групповые задания

	хикэя” эсэре. / Жизнь и творчество Ф.Хусни, “Нерасказанная история”			“Сөйлөнмэгэн хикэя” эсэрен өйрөнү, “тема” турында төшөнчө формалаштыру	
29	Р.Хафизованың тормышы һәм ижаты. “Эти кайткан көн ” / Жизнь и творчество Р.Хафизова, “День когда вернулся отец”	Гаилэдэгелэргэ хөрмэт тәрбиялөү	Укыганны гомумилэштерэ, нәтижә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү	Р.Хафизованың тормышы һәм ижаты белән танышу “Эти кайткан көн ”	индивидуальные задания учащимся
30-31	Фәнис Яруллинның “Ак төнбоек” хикэясе. / Произведение Ф.Яруллина “Белая кувшинка”	Тәкәбберлекнең, дуслык кадерен белмәүнең нинди куркыныч нәтижэлэргә китергән аңлату, жаваплылык хисләр тәрбиялөү	Укыганны гомумилэштерэ, нәтижә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү	Фәнис Яруллин ижаты турында кыскача белешмә, “Ак төнбоек” хикэясен укып нәтижә ясау	фронтальный опрос
32	Р.Корбан ижаты. “Ярдәм итик ” / Жизнь и творчество Р.Корбана. “Поможем”	Экологик тәрбия	Укыганны гомумилэштерэ, нәтижә ясый, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү	Р.Корбан ижаты белән таныштыру; “Ярдәм итик” шигырен уку	Групповые задания
33	Р. Галиуллин «Биш икеле» / Р.Гатауллин “Пять двоек”	Жаваплылык хисләр тәрбиялөү	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	Р. Галиуллинны «Биш икеле» эсэрен укып аңлау	индивидуальные задания учащимся

Табиғаткә табиб кирәк - 1 сәгать Природе нүжен доктор-1 час					
34	М. Әгъләмов. "Сөйли ак каен "/ М.Агламов "Рассказывает белая береза"	Экологик тәрбия	Текстны уку, тәржемә итү, материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәғлүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплый белү	М.Әгъләмов ның тормыш юлы һәм ижаты белән таныштыру; "Сөйли ак каен..." шигырен уку	Ответы на вопросы

8 КЛАСС

\ №	Дәрес темасы. Тема урока.	Планлаштырылган нәтижәләр / Планируемые результаты.			Контроль төрләре виды контроля
		Шәхси нәтижәләр/ Личностные	Метапредмет нәтижәләре/ Метапредметные	Предмет нәтижәләре/ Предметные	
Узганнар турында хәтерләү-4 сәгать. Память о прошлом-4 часа.					
1	Татар халык риваятьләре. "Гали тугае"/ Татарские народные предания. "Гали тугае".	Укучыларда хезмәткә мэхәббәт, үз эшең белән горурану хисләрен үстерү, дәрес бәяләү күнекмәләре булдыру.	Үз куллары белән китапчык ясау, команда белән эшләү күнекмәләрен булдыру.	Әкият жанрын фантастикадан аера белү күнекмәләрен булдыру.	Ответы на вопросы
2	Легендалар. Риваятьләр. «Сихерче кыз»,«Зөһрә кыз.»/ Легенды. Предания. «Венера». «Колдунья», «Моргана»	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Укыган Текстны аңлап, тарихи күзәтү ясый белү.	Татар халыклегендалары турындасөйләшү.	Ответы на вопросы
3	Ә.Еники. "Курай"/ А.Еники "Курай"	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Укыган Текстны аңлап уку.	Татар халкының белемле булуы турында сөйләшү.	За домашнее задание

4	Ф.Яруллин “Моңлы курай” . / Ф.Яруллин «Напевы курая».	Әсәрдәге вакыйгалар аша балаларда жаваплылык хисләре тәрбияләү.	Укыган текстны аңлап, тарихи күзәтүясыя белү.	Команда белән эшләү күнекмәләрен булдыру.	Выразительное чтение
Тарих эзләре-7 сәгать. Следы в истории- 7 часов.					
5	Сәяхәтнамәләр һәм елъязмалар. Ибне Фадлан. / Путевые заметки. Ознакомление содержанием рисале Ибн Фадлан.	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Команда белән эшләү күнекмәләрен булдыру. Өлешләргә бүлеп уку күнекмәсе булу.	Сәяхәтнамәләр һәм елъязмалар уку.	Пересказ текста.
6	Ф.Кәрими “Аура сәяхәтнамәсе”./ Ф. Карими. «Путешествие в Европу».	Укучыларда эти-әниләргә карата ихтирам тәрбияләү.	Әсәрне өлешләргә бүлү. Эчтәлекнең идеясен таба белү.	Сәяхәтнамәләр һәм елъязмалар турында сөйләшү	Ответы на вопросы
7	М.Юныс “Су хикәясе” / М. Юнус “Вода”	Укыган хикәяне үзләштерү, актуальләштерү, мәгънәсен аңлау	Сәнгатьле уку өстендә эшләү, әңгәмә, сорауларга жавап бирү .	Миргазиян Юнысның ”Су хикәясе ” әсәре белән таныштыру.	За домашнее задание
8	Казан Кремле тьюлыгы. / Казанский Кремль.	Укучыларда татар халкының тарихына карата кызыксыну уяту.	Команда белән эшләү күнекмәләрен булдыру.	Казан Кремле тьюлыгы.	Выразительное чтение
9	Г.Тукай “Пар ат”. / Г. Тукай. Воспевание родной земли в стихотворении «Пара лошадей»	Г.Тукай ижатына мөхәббәт уяту.	Укыган шигырьне үзләштерү, актуальләштерү, мәгънәсен аңлау	Шигырьнең тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Пар ат”. шигырен уку.	Индив. задание

10	Б.Урманченең Казандагы музейе. /Творческое наследие художника и скульптора Б. Урманче.. «Триптих».	Күренекле шәхесләргә хөрмәтле булу.	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Бакый Урманче. Турында мәгълүмат бирү.	Индив. задание
11	Н.Нажми. “Агыйделдә – ак пароход”. / Творчество Н. Назми. Чтение отрывка из повести «Белый пароход на реке Белой».	Укучыларда татар халкының тарихына карата кызыксыну уяту.	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү. Сорауларга җавапны табып әйтә белү.	“Агыйделдә – ак пароход” әсәрен уку.	Выразительное чтение
Онытылмас еллар- 5 сәгать Незабываемые годы-5 часов					
12	Ф.Кәрим иҗаты. “Ант”, “Кыңгыраулы яшел гармун”. «Сибәли дә сибәли» шигырьләре./ Жизнь и творчество Ф. Карима. Изучение произведений поэта «Клятва», «Зеленая гармонь с колокольчиком», «Моросит и моросит».	Балаларда татар дөнъясына карата кызыксыну уяту.	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Ф.Кәрим иҗатын өйрәнү, “Ант”, “Кыңгыраулы яшел гармун”, «Сибәли дә сибәли» шигырьләрен аңлап уку.	Фронтальный опрос
13	Т.Миңнуллин иҗаты. “Моңлы бер җыр”. / Творчество Т.	Сугышка нәфрәт, тыныч тормышның кадерен белү хисләре булу.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтиҗәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә	Т.Миңнуллин иҗатын өйрәнү. “Моңлы бер җыр” әсәрен уку.	Ответы на вопросы

	Миңнуллина. Образ поэта М.Джалиля в драме «У совести вариантов нет» (отрывок).		катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү		
14	Казандагы М.Жәлил һәйкәле һәм җәлилчеләргә куелган барельефлар. / Память о М.Джалиле. Памятник поэту в Казани и барельеф его соратникам.	Укучыларны тормышта уяу булырга, әти-әни сүзен тыңларга, олыларны хөрмәт итәргә өйрәтү.	Материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү ;үзенә кирәкле мәгълүматны төрле формада бирелгән чыганақлардан туплау	Казандагы М.Жәлил һәйкәле һәм җәлилчеләргә куелган барельефлар турында мәгълүмат бирү. М.Жәлил тормыш юлы һәм ижаты турында белемнәрне үзләштерү.	Фронтальный опрос
15	Р. Әхмәтжанов «Солдатлар"», «Герман көе»./ Изучение песен военных лет: Р. Ахметзянов «Солдаты», «Германская мелодия».	Татар көенә мэхәббәт уяту.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтиҗәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Р. Әхмәтжановның тормыш юлы һәм ижаты турында белемнәрне үзләштерү. Р. Әхмәтжановның «Солдатлар», «Герман көе» шигырьләрен уку.	Индивидуальный задан ие.
Иртә олыгайганнар- 2сәгать Повзрослевшие рано-2 часа					
16	М.Кәрим ижаты, “Билгесез солдат”./ Жизнь и творчество М . Карима, “Неизвестный солдат”	Укучыларга хезмәтнең, тырышлыкның бәхет чыганагы икәнлеген аңлату. Балаларда хезмәткә, хезмәт кешесенә ихтирам тәрбияләү.	Материалларны таба һәм тиешле урында куллана белү	М.Кәримтормыш юлы һәм ижаты турында белемнәрне үзләштерү.	Выразительное чтение.

17	К.Булатова ижаты, “Башым иям”. / Жизнь и творчество К.Булатовой, Стихотворение “Преклоняю голову”	Укылганнардан нәтижә ясап, тормышта куллану. Әсәрдәгә вакыйгалар аша балаларда җаваплылык хисләре тәрбияләү	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	К.Булатова ижаты “Башым иям”. Р.Вәлиев “Ватаным” шигырьләрен уку, эчтәлекне үзләштерү, сюжет элементларын өйрәнү.	Групповые задания
18	Сугыш темасы. Изображение памяти военных лет в стихотворении «Жинү көне» / «День победы» Н. Ахмадиева, «Тулганай»/«Щенок Тулганай» Ф. Сафина. «Ватаным»/ «Родина» Р. Валиева.	Туган илене, туган җиренә ярату хисе булдыру	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Бирелгән авторларның ижатын өйрәнү .Р.Вәлиев “Ватаным” шигырен өйрәнү. Укылганнардан нәтижә ясап, тормышта куллана белү.	Групповые задания
Әдәбиятта аналар образы - 4 сәгать Образ матерей в литературе-4 часа.					
19	Ш.Хөсәеновның тормышы һәм ижаты. Әни килде " драмасында социаль-этик проблемалар ./ Жизнь и творчество Ш.Хусаинова. Социально-этические проблемы в драме "Мама приехала"	Укучыларда әнине ярату хисе тәрбияләү	Укылганнардан нәтижә ясап, тормышта куллана белү.	. Р.Харис ижатын өйрәнү	Индивид.задание.
20	Ш.Камал ижаты, “Буранда”./ Жизнь	Укучыларда әнине ярату хисе тәрбияләү	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау,	Язучының тормыш юлы һәм ижаты турында мәгълүмат бирү,	Выразительное чтение.

	и творчество Ш.Камала, проиизведение "В метель"		тексттан төп фикерне аерып чыгару; фикерләрне дәлилле итеп җиткерү; билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү, бәяләү	«“Буранда” хикәясен уку.	
21	С.Хәким. “Өнкәй”, “Җырларымда телим”. Р.Миңнуллин. “Өнкәйнең ак чәчләре”./ Стихи С.Хакима “Желаю в песнях...”, Р Миннуллина “Белые волосы мамы”	Укучыларда әнине ярату хисе тәрбияләү	Билгеләрне аерып чыгару максаты белән объектларны анализлау, тексттан төп фикерне аерып чыгару; фикерләрне дәлилле итеп җиткерү; билгеле бер күрсәтмә нигезендә эшли белү, бәяләү	Язучыларның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, ““Өнкәй”, “Өнкәйнең ак чәчләре”., “Җырларымда телим”...шигырьләрен уку	Индивид.задан ие.
22	Ф.Садриев ижаты, “Таң җиле” . / Творчество Ф.Садреева, произведение “Таң җиле”	Балаларда һәр мизгелнең кадерең белеп яшәү сыйфатын тәрбияләү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Ф.Садриевның тормыш юлы һәм ижаты турында мәгълүмәт бирү, “Таң җиле”” әсәрен уку.	Выразительное чтение.
Юмор-3 сәгать					
23	Беренче сатирик журналлар. Г.Камал. “Банкрот”. / Первые сатирические журналы. Г.Камал пьеса «Банкрот»	Балаларда һәр мизгелнең кадерең белеп яшәүсыйфатынтәрбияләү	Укыганны гомумиләштерә, нәтижә ясый, иң мөһим мәгълүмәтне аерып ала белү.	Г.Камал ижаты белән танышу. “Банкрот” әсәрен уку.	Индивид.задан ие.
24	Г.Афзалның тормышы һәм ижаты.”Тәвәккәл	Балаларда үз-үзләренә карата таләпчәнлек, җаваплылык, игътибарлылык хисе	Укыганнарны гомумиләштереп кабатлау.	Г.Афзалның тормышы һәм ижаты белән танышу.”Тәвәккәл әби " шигырендә юмор	Выразительное чтение.

	эби " шигырендә юмор үзенчәлекләре. / Жизнь и творчество Г.Афзала, стихотворение “Решительная бабушка”	тәрбияләү.		үзенчәлекләре н билгеләү.	
25	Г.Афзал “Юл газабы”. / Г Афзал “Трудности в дороге”	Укыган хикәяне үзләштерү, актуальләштерү, мәгънәсен аңлау ы	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Г.Афзал ижатын белү. Г.Афзалның “Юл газабы” әсәрен уку.	Выразительное чтение.
Татар халкының сөеклеләре. 3 сәгать Любимцы татарского народа-3 часа.					
26	Р.Харис. “Гармунчы”, “Ике гөл”. / Р.Харис , “гармонист”, “Два цветка”	Татар халкының күренекле язучы-шагыйрьләрен белү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Р.Харис ижаты белән танышу	Фронтальный опрос
27	Зөлфәт. “Шигырем-ачык”, “Шундый чагы эле жанымның”. / Зүльфат. “Мои стихи”, “Моя душа”	Татар халкының күренекле язучы-шагыйрьләрен белү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Зөлфәт ижаты белән танышу	Индивид.задание.
28	Р.Батулла. “Бию”. / Р.Батулла «Танец»	Татар халкының күренекле язучы-шагыйрьләрен белү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясый алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын	Р. Батулла ижаты белән танышу	Выразительное чтение.

			бәяләү		
Жанлы табигать-7 сәгать Природа одушевленная-7 часов					
29 - 31	А.Хәлим. “Өч аяклы ат”./ А.Халим “Трехногая лошадь”	Укучыларда табигатьнең матурлыгына соклану, туган илгә карата мэхәббәт тәрбияләү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясыя алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	А.Хәлимнең “Өч аяклы ат” әсәрен уку.	Фронтальный опрос
32	Г.Хәсанов. “Беренче күк күкрәү”. / Г. Хасанов “Первый гром”	Укучыларда табигатьнең матурлыгына соклану, туган илгә карата мэхәббәт тәрбияләү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясыя алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Г.Хәсановның “Беренче күк күкрәү” әсәрен уку.	Индивид.задан ие.
33	«Ялкын» журналы турында сөйләшү./ Информация о детском журнале «Ялкын».	Татарча газет-журналларга карата мэхәббәт уяту.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясыя алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	«Ялкын» журналы турында сөйләшү.	Индивид.задан ие
34	К.Кәримов. “Тимергали бабай хиәйте”. Йомгаклау дәресе. / – К.Каримов “Рассказ дедушки Тимергали” .	Укучыларда табигатьнең матурлыгына соклану, туган илгә карата мэхәббәт тәрбияләү.	Текстларда әйтергә теләгән төп фикерне таба, нәтижәләр ясыя алу, төшенчә итеп чыгару; башкаларның фикерләрен тыңлый белү, әңгәмәдә катнашу; башкаларның җавапларын бәяләү	Сүзлек өстендә эш, эчтәлек буенча фикер алышу	Индивид.задан ие

9 КЛАСС

Дәрес №	Дәрес темасы Тема урока	Көтелгән нәтижә / Планируемые результаты			Агымдагы контроль/ Виды контроля
		метапредмет	предмет	Шәхси/ Личностные	
Сүз көче- 4 сәгать. Сила слова – 4 часа					
1	Дастаннар турында белешмә бирү. “Идегэй” дастаны. Особенности дастана «Идегей» (в сокращении).	Үз куллары белән китапчык ясау, команда белән эшләү күнекмәләрен булдыру.	Идегэй” дастанын уку, дәреслектәгә биремнәрне үтәү, дастанның жанр хасиятләрен ачыклау, нәтижәләр чыгару, таблица белән эшләү.	Укучыларда күп милләтле жирлектә яшәүче халыкларга карата ихтирамлык, гражданлыкбердәйлеге хисләре формалаштыру;	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
2	“Идегэй” дастанын укуны дәвам Дастан«Идегей»	Укыган Текстны аңлап, тарихи күзәтү ясый белү.	“Идегэй” дастанын рольләргә бүлеп уку, сорауларга жавап бирү, биремнәр үтәү, геройга характеристика бирү.	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
3	Шагыйрь Кол Галинең "КыйссаЙосыф" поэмасы белән танышу Поэма Кул Гали«Сказание о Йусуфе»	Укыган Текстны аңлап уку.	Өсәрне уку, сүзлек эше, сорауларга жавап бирү.	Укучыларда күп милләтле жирлектә яшәүче халыкларга карата ихтирамлык, гражданлыкбердәйлеге хисләре формалаштыру;	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
4	Шагыйрь Кол Галинең "Кыйсса Йосыф" поэмасы	Укыган Текстны аңлап, тарихи күзәтү ясый белү.	Өзекне уку, сораулар төзү, жавап бирү, тәржемә, өзекне өлешләргә бүлү.	Өсәрдәге вакыйгалар аша балаларда жаваплылык хисләре тәрбияләү.	Сорауларга жавап бирү

	Поэма Кул Гали«Сказание о Йусуфе»				Ответ на уроке
Урта гасыр татар әдәбиятында мэхәббәт сюжетлары-2 сәгать Любовные сюжеты в средневековой татарской литературе – 2 часа					
5	Сәиф Сараи ижаты Творчество Саиф Сараи.	Матур итеп уку, сюжет үзенчәлекләрен, тематикасын, проблеманы, идея-эмоциональ эчтәлеген билгеләү, сюжетны сөйләү, персонажларны тасвирлау, аларга чагыштырма характеристикалар бирү.	Үз сүзләре белән эчтәлек сөйли белүләренә ирешү, сорауларга җавап	Үзлегеннән белемне арттыру һәм үз-үзенә тәрбияләү нигезендә, үзешчәнлегенә оештыра алу осталыгын формалаштыру	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
6	Урта гасыр татар әдәбиятының төп вәкилләре. Основные представители средневековой татарской литературы.	Укыганны үзләштерү, актуальләштерү, мәгънәсен аңлау	Чылбыр буенча уку, сүзлек эше, сорауларга җавап бирү.	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
Татар әдәбиятында хатын-кыз образлары-8 сәгать. Женские образы в татарской литературе – 8 часов					
7	Г.Тукайның тормыш юлы һәм ижаты турында белешмә бирү, “Татар кызларына” әсәрен уку Творчество и жизнь	Сәнгатьле уку өстендә эшләү, әңгәмә, сорауларга җавап бирү .	Г.Тукайның Казан чоры ижаты турында сөйләү, әсәренә уку, сүзлек эше, сорауларга җавап бирү, шигырьнең русчага тәржемәсе белән танышу.	Балаларда һәр мизгелнең кадерен белеп яшәү сыйфатын тәрбияләү.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке

	Г Тукая Стихотворение Г.Тукая«Татарским девушкам»,				
8	Г.Тукай. «Сәхипжәмалга"«Сахи бджамалу»	Идея — эчтәлек бәйләнешләрен табу, анализлау.	Әсәрне уку, сүзлек эше, сорауларга җавап бирү	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
9	Фатих Әмирханның тормыш юлы һәм әдәби эшчәнлеген өйрәнү; “Хәят” повесте.	Укыган повестне , актуальләштерү, мәгънәсен аңлау	Презентациягә нигезләнеп, язучының мыш юлы һәм ижаты белән танышу естының өзеген уку, яңа сүзләргә өйрәнү	Укучыларны тормышта уяу булырга, эти-эни сүзен тыңларга, олыларны хөрмәт итәргә өйрәтү.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
10	Фатих Әмирханның “Хәят” повесте. Повесть Ф.Амирхана «Хаят»	Укыган повестне , актуальләштерү, мәгънәсен аңлау	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Балаларда азатлык өчен көрәшүче сугышчыларга карата ихтирам тәрбияләү.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
11	Гаиләдә кыз бала тәрбияләү үзенчәлекләре. Особенности воспитания в семье девочки.	Татар кызларына хас сыйфатларны әйтә белү	Проблема кую һәм чишү юлларын эзләү, сорауларга җавап бирү, биремнәр эшли белү	Укучыларда татар халкының тарихына карата кызыксыну уяту.	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке
12	Аяз Гыйләҗев ижаты белән танышу. «Жомга көн, кич белән» . Творчество А.Гиляева «В пятницу, вечером...»	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Язучының Тормышы һәм ижаты белән танышу.Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Үзлегеннән белемне арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлеген оештыра алу осталыгын формалаштыру	Сорауларга җавап бирү Ответ на уроке

13	Аяз Гыйләҗев иҗаты белән танышу.«Жомга көн, кич белән»эсәре Творчество А.Гиляева «В пятницу, вечером...»	Аяз Гыйләҗев турында белемнәрне үзләштерү	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү	Балаларда белемгә омтылыш тәрбияләү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
14	Р.Мингалим «Сапсары көзләр».Р.Мингалима«Золотая осень».	Укучыларга хезмәтнең, тырышлыкның бәхет чыганагы икәнлеген аңлату.	Матур итеп уку, сюжет үзенчәлекләрен, тематикасын, проблематиканы, идея-эмоциональ эчтәлекне билгеләү, сюжетны сөйләү, персонажларны характерлау, аларга чагыштырма характеристикалар бирү.	<i>туганҗир, Ватан</i> төшенчәләре, үзкультураң аша дөньякультурасына карата ихтирам тәрбияләү, анны өйрәнү теләге формалаштыру;	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
Татар әдәбиятында лирик башлангыч- 4 сәгать. Лирическое начало в татарской литературе – 4 часа					
15	Ркаил Зәйдулланың тормыш юлы, иҗаты белән танышу, “Буран” шигырен уку Творчество Р.Зайдуллы, стихотворение «Буран»	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү.	Укыган буенча кирәкле мәгълүматны аерып ала белү	Укучыларны тормышта уяу булырга, эти-эни сүзен тыңларга, олыларны хөрмәт итәргә өйрәтү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
16	Р.Ахметзянов «Сандугач керде күңелгә», «Душа поет»	Укылганнардан нәтижә ясап, тормышта куллану.	Р.Ахметзянов «Сандугач керде күңелгә».	Әсәрдәге вакыйгалар аша балаларда жаваплылык хисләре тәрбияләү	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
17	Р.Ахметзянов «Сандугач керде күңелгә», «Душа поет»	Укылганнардан нәтижә ясап, тормышта куллану.	Р.Ахметзянов «Сандугач керде күңелгә».	Әсәрдәге вакыйгалар аша балаларда жаваплылык хисләре тәрбияләү	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
18	М.Мирза Робагыйлар.	Сәнгатьле уку өстендә эшләү, әңгәмә, сорауларга	рольләргә бүлеп уку, сүзләрне тәржемә итү, геройга характеристика бирү.	Укучыларда табигатьнең матурлыгына соклану,	Сорауларга

		жавап бирү.		туганилгә карата мэхэббәт тәрбияләү.	жавап бирү Ответ на уроке
"Театр элгечтән башлана»- 2сәгать. «Театр начинается с вешалки» - 2 часа					
19	Галиәсгар Камалның тормыш юлы һәм ижаты, “Беренче театр” комедиясен уку Жизнь и творчество Г.Камала. Комедия «Первый театр».	Сәнгатьле уку өстендә эшләү, әңгәмә, сорауларга жавап бирү.	Комедиянең өзеген рольләргә бүлеп уку, күренешләргә, геройларга характеристика бирү	Укучыларда азатлык өчен көрәшкән сугышчыларга карата ихтирам тәрбияләү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
20	“Беренче театр” комедиясен уку Читать комедию «Первый театр»	Укучыларда укуга, фәннәргә карата кызыксыну уяту.	Комедиянең өзеген рольләргә бүлеп уку, күренешләргә, геройларга характеристика бирү	әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирә белү	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
Татар әдәбиятында табиб образлары-3 сәгать. Образы «целителей» в татарской литературе – 3 часа					
21	Г.Әпсәләмовның тормыш юлы һәм ижаты. “Ак чәчәкләр” романыннан өзек уку. Жизнь и творчество Г.Абсалямова, читать роман «Белые цветы».	Сәнгатьле уку өстендә эшләү, әңгәмә, сорауларга жавап бирү.	Укыганнарны гомумиләш-Тереп кабатлау.	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау;	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
22	Г.Әпсәләмовның “Ак чәчәкләр” әсәрен өйрәнүне аман итү. Продолжение романа Г.Абсалямова «Белые цветы»	Романның өзекләрен уку һәм анализлау, сорауларга жавап, сүзлек өстендә эш, образларга характеристика бирү	Укыганнарны гомумиләштереп кабатлау	Әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәжбүрилеген аңлау;	Сорауларга жавап бирү Ответ на

					уроке
23	БСҮ: “ <i>Мең шифага ия куллар</i> ” Развитие речи "Польза целебных рук на тысячи болезни ”	Уку, дәреслектәге биремнәрне эшләү, сораулар төзү, үз фикеренә эйтә һәм нәтижә ясый белү.	Белем дәрәжәсен күрсәтү	Укучыларда бер-берләренә карата ихтирам, дуслык хисләре тәрбияләү, әдәплелек кагыйдәләрен төшендерү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
Укытучы-горур яңгырый!-4сәгать. Учитель – это звучит гордо!- 4 часа					
24- 25	Мөхәммәт Мәһдиевнән тормыш юлы, ижаты. Фронтовиклар " романын өйрәнү (өзек). Творчество М.Магдеева. Изучение его романа «Фронтовики» (отрывок).	Әсәрнен төп фикерен белергә һәм таба белергә кирәк.	Укыганнарны гомумиләштереп кабатлау	<i>Туган җир, Ватан</i> төшенчәләре, үзкультураң аша дөньякультурасына карата ихтирам тәрбияләү, анны өйрәнү теләге формалаштыру	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
26	Лена Шагыйрьжанның тормыш юлы һәм ижаты. “Укытучы” шигыре	“Укытучы” шигырен сәнгатьле уку.	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү, нәтижәләр чыгару, анализ ясау.	<i>туган җир, Ватан</i> төшенчәләре, үзкультураң аша дөньякультурасына карата ихтирам тәрбияләү, анны өйрәнү теләге формалаштыру	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
27	Л.Шагиржан «Укытучым». «Мой учитель» Л.Шагирзян	“Укытучым” шигырен сәнгатьле уку. Л. Шаһиржан әсәрләренә анализ.	Укыганнарны гомумиләш- Тереп кабатлау	Балаларда үз-үзләренә карата таләпчәнлек, жаваплылык, игътибарлылык хисе тәрбияләү	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
Һөнәрләр күп алар- 7сәгать. Изобилие профессий – 7 часов					

28-29	Гариф Ахуновның тормыш юлы һәм ижаты Хэзинэ” романы. Жизнь и творчество Г.Ахунова. Изучение отрывка из романа «Клад».	Романның эчтәлегенә төшенү, геройларга бәяләмә бирү	Укыганнарны гомумиләштереп кабатлау	Укучыларда бер-берләренә карата ихтирам, дуслык хисләре тәрбияләү, әдәплелек кагыйдәләрен төшендерү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
30	Х.Сарьянның «Әткәм һөнәре» повестеннән өзек өйрәнү. Изучение отрывка из повести Х.Сарьян «Отцовская профессия»	Әсәрләренә сәнгатьле уку. Аларда пейзаж тасвирламасын табу	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү, нәтижәләр чыгару, анализ ясау.	Үзлегенң белеменә арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлегенә оештыра алу осталыгын формалаштыру	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
31-32	И.Юзеевның тормышы һәм ижаты.”Таныш моңнар” поэмасының өзеклеген өйрәнү Жизнь и творчество И.Юзеева. Изучение отрывка из поэмы «Знакомые напевы».	Бәйләнешле сөйләм телен үстерү, нәтижәләр чыгару, анализ ясау, белемнәрне тикшерү.	Уку, дәреслектәге биремнәрне эшләү, сораулар төзү, үзфикеренә әйтә һәм нәтижә ясып белү.	Балаларда үз-үзләренә карата таләпчәнлек, жаваплылык, игътибарлылык хисе тәрбияләү.	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке
33-34	М.Маликованың тормышы һәм ижаты. “Казан каласы-таш кала” повестеннән өзек өйрәнү» Жизнь и творчество М.Маликовой. Изучение	Укыганны гомумиләштерә, нәтижә ясып, иң мөһим мәгълүматны аерып ала белү.	Сүзлек өстендә эш, эчтәлек буенча фикер алышу.	Үзлегенң белеменә арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлегенә оештыра алу осталыгын формалаштыру	Сорауларга жавап бирү Ответ на уроке

отрывка из повести «Казань – город белокаменный».					
---	--	--	--	--	--

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЕ УЧЕБНЫЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧЕНИКА

Мотигуллина А.Р., Ханнанов Р.Г., Мулласалихова Г.Г. Татар әдәбияты. – Казан.- Мәгариф. Вакыт нәшр.

Законченная линия учебно-методических комплектов серии «Күңелле татар теле / Занимательный татарский язык». 5-9 классы (для изучающих татарский язык на основе концепции коммуникативной технологии Е. И. Пассова). Авторы учебников: Хайдарова Р. З., Галиева Н. Г., Ахметзянова Г. М., Гиниятуллина Л. А.;

МЕТОДИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ УЧИТЕЛЯ

Методическое пособие для учителей/ Казань/ Татармультфильм/ 2014/ Р.З.Хайдарова, Г.М.Ахметзянова

ЦИФРОВЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ И РЕСУРСЫ СЕТИ ИНТЕРНЕТ

Детская мультимедийная библиотека // URL: <http://xn--80aab5b.xn--p1ai/>;

Методическая копилка учителей татарского языка // URL: <https://mon.tatarstan.ru/kopil.htm>;

Образовательный ресурс tatarschool.ru // URL: <http://tatarschool.ru/>;

Онлайн-школа обучения татарскому языку «Ана теле» // URL: <https://anatele.ef.com/>;

«Татармультфильм» Анимационная студия // URL: <http://www.tatarmultfilm.ru/>;

Татарский образовательный портал Белем.ру // URL: <http://belem.ru/>;

Татарская электронная библиотека // URL: <https://kitap.tatar.ru/ru/>;

УМК «Күңелле татар теле» / Электронные учебники серии «Күңелле татар теле» // URL:

<http://tatarschool.ru/tatar-tele>;

Мультимедийные приложения к учебникам татарского языка «Күңелле татар теле» // URL:

<http://tatarschool.ru/media>;

УМК «Сәлам» // URL: <http://selam.tatar/>;

Учим татарский с Ак буре // URL: <http://tatarmultfilm.ru/cartoons/animacionnyy-serial-ak-bure>;

Центр татарской литературы // URL: <https://tatkniga.ru/>;

Электронный русско-татарский словарь // URL: <http://ganiev.org/>;

Электронный словарь татарского языка // URL: <http://syzlek.ru/>;

Шаян ТВ // URL: <https://shayantv.ru/>;

Сборник сказок и мультфильмов «Волжские богатыри» // URL: <http://xn--80abcfifoemi6ag2agw8l.xn--p1ai/>;